

บทที่ 6

แนวทางการศึกษาทบทวนด้านสิ่งแวดล้อมของข้อตกลงระหว่างประเทศ ด้านการค้าของประเทศไทย

6.1 หลักการ

หลักการทั่วไป

1. เป้าหมายของกระบวนการขั้นตอนการศึกษาทบทวนฯ เพื่อให้แน่ใจได้ว่าข้อพิจารณาด้านสิ่งแวดล้อมถูกผนวกไว้เป็นส่วนหนึ่งในเป้าหมายและทำที่ในกระบวนการเจรจาทางการค้า โดยมุ่งให้ผู้กำหนดนโยบายด้านการค้าและผู้เจรจาทำข้อตกลงทางการค้าเข้าใจและได้รับข้อมูลเกี่ยวข้องกับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมของข้อตกลงทางการค้าฉบับนั้นๆ ก่อนที่จะทำการเจรจา
2. การศึกษาทบทวนฯ จะสำเร็จได้โดยอาศัยเครื่องมือหลากหลายชนิด ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งนี้ การตัดสินใจจะใช้เครื่องมือใดให้สามารถยืดหยุ่นได้ตามลักษณะที่แตกต่างกันไปของข้อตกลงแต่ละฉบับและตามกำหนดเวลาของการทำข้อตกลงระหว่างประเทศฉบับนั้นๆ ในช่วงเริ่มแรกของการเจรจาทำข้อตกลงการค้าฉบับใดฉบับหนึ่ง จำเป็นต้องมีความคิดเห็นของสาธารณะ (public views) เกี่ยวกับเป้าหมายอย่างกว้างๆ ของข้อตกลงฉบับนั้นๆ
3. การศึกษาทบทวนฯ จะต้องทำให้ทันก่อนเวลาที่กระบวนการเจรจาจะเริ่มขึ้นเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้ในการพิจารณากำหนดท่าทีในการเจรจา (negotiating positions) และเมื่อได้มีการดำเนินการเจรจาแล้ว การศึกษาทบทวนฯ จะสามารถเป็นข้อมูลให้แก่ผู้กำหนดนโยบายต่อไป

6.2 วัตถุประสงค์

1. รัฐบาลจัดทำและเผยแพร่เอกสารแนวทางตามคำสั่งของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้แน่ใจได้ว่าการพิจารณาถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้น ทั้งที่เป็นผลกระทบในด้านลบและด้านบวก ตลอดจนผลกระทบแฝงจากการทำข้อตกลงระหว่างประเทศ และแน่ใจได้ว่าเป้าหมายทางด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการค้ามีความสอดคล้องกัน (เป็นไปในทิศทางเดียวกัน) และเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจัดทำนโยบาย
2. จุดเน้นที่สำคัญของคำสั่งดังกล่าวและเอกสารกำหนดแนวทางการประเมินฯ นี้ อยู่ที่กระบวนการในการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นอันเป็นผลจากข้อตกลงระหว่างประเทศด้านการค้าที่สำคัญ ทั้งนี้ ในกระบวนการจัดทำ การประเมินและการปรึกษาหารือกับสาธารณะ (public consultation) จะให้ความสำคัญแก่แนวคิดและวิถีทางของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (sustainable development) เป็นหลัก

6.3 กระบวนการจัดทำ

1. ข้อตกลงเบื้องต้นและการปรึกษาหารือ (Early Outreach and Consultations)

1.1 เมื่อมีการเริ่มต้นพิจารณาจัดทำข้อตกลงระหว่างประเทศด้านการค้าฉบับใดฉบับหนึ่ง รัฐบาลจะรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งในแง่ที่เป็นข้อกังวลและประโยชน์ที่อาจได้รับ การรวบรวมข้อมูลดังกล่าวนี้จะกระทำโดยกระบวนการปรึกษาหารือกับสภาผู้แทนราษฎร สาธารณชนที่สนใจคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะต่างๆ นอกจากนั้น ทางรัฐบาลยังสามารถประกาศขอรับความคิดเห็นจากภาคประชาชนเกี่ยวกับประเด็นสิ่งแวดล้อมและประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเจรจา

1.2 ด้วยความชำนาญที่มีอยู่ของหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนานโยบายและเป้าหมายด้านการค้า ดังนั้น ในกระบวนการทำการศึกษาทบทวน หน่วยงานเหล่านี้จะให้ความชำนาญในการวิเคราะห์และนำประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมเสนอต่อคณะกรรมการคณะต่างๆ อย่างทันเวลา

1.3 ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่ได้รับในช่วงแรกนี้จะถูกนำไปใช้ในการพัฒนาเป้าหมายและท่าทีในการเจรจาทำความตกลงระหว่างประเทศด้านการค้าของประเทศไทย

2. เริ่มเขียนรายงานผลการศึกษาทบทวน (Initiating the Written Environmental Review)

2.1 รัฐบาลจะเริ่มกระบวนการจัดทำรายงานการศึกษาทบทวนผลกระทบสิ่งแวดล้อมของข้อตกลงระหว่างประเทศด้านการค้าฉบับใดฉบับหนึ่งนั้น โดยการแจ้งให้สาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนรับทราบโดยทั่วกันทันทีที่มีข้อมูลเกี่ยวกับข้อตกลงฉบับนั้นๆ มากพอ

2.2 ประเด็นสิ่งแวดล้อมจะถูกนำมาวิเคราะห์โดยคณะกรรมการคณะต่างๆ หรือหากเห็นสมควรอาจวิเคราะห์โดยคณะทำงานที่อยู่ภายใต้คณะกรรมการฯ ในแนวทางนี้

6.4 ขอบเขต

การกำหนดขอบเขตของการศึกษาทบทวนด้านสิ่งแวดล้อมของข้อตกลงระหว่างประเทศด้านการค้า (Determining the Scope of the Environmental Review)

1. หลักการทั่วไป

ก) ขั้นตอนการกำหนดขอบเขตนี้เป็นการแจกแจงประเด็นสำคัญที่จะถูกทำการวิเคราะห์อย่างจริงจังในรายงานการศึกษา ควบคู่ไปกับการตัดรายละเอียดของประเด็นการศึกษาที่ไม่สำคัญที่ถูกรวบรวมไว้ในรายงานฉบับก่อนๆ

ข) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนองค์กรภาคประชาชนต้องเข้าร่วมในขั้นตอนกำหนดขอบเขตนี้ตั้งแต่เริ่ม เพื่อให้แน่ใจได้ว่าการศึกษามีความครอบคลุมและประเด็นเหล่านั้นถูกหยิบยกขึ้นมาศึกษาทันเวลา

ค) การกำหนดขอบเขตของการศึกษาจะครอบคลุมถึงการพิจารณาถึงมิติหลากหลายทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม สาธารณสุข สังคม เศรษฐกิจ รวมทั้ง ผลกระทบสะสม (Accumulation Impacts) ที่เกิดจาก FTAs ซึ่งประเทศไทยได้ทำกับประเทศต่างๆ

ง) รัฐบาลจะร้องขอความคิดเห็นและข้อวิพากษ์จากสาธารณชนและภาคประชาชนเกี่ยวกับขอบเขตของรายงานการศึกษาทบทวนฯ ที่จะทำโดยจะประกาศให้รับรู้ ทั้งจะรวบรวมความคิดเห็นที่น่าสนใจจากคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะต่างๆด้วย

2. ขั้นตอนการกำหนดขอบเขตของการศึกษาทบทวนฯ

2.1 ภาพรวม

ก) ขั้นตอนการกำหนดขอบเขตของการศึกษาทบทวนฯ ประกอบด้วย การแจกแจงแสดงประเด็นปัญหาและการเลือกและการลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาที่จะทำการศึกษาฯ

ข) กระบวนการแจกแจงประเด็นปัญหาและกำหนดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหามีลักษณะซ้ำๆ ทำที่ของการเจรจาจะมีการปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะบรรลุข้อตกลงกับประเทศคู่เจรจา ดังนั้น ขั้นตอนการกำหนดขอบเขตของการศึกษาทบทวนฯ อาจถูกปรับได้ตลอดระยะเวลาของการเจรจา

2.2 การแจกแจงประเด็นปัญหา

ก) กระบวนการกำหนดขอบเขตในขั้นตอนนี้ มีจุดมุ่งหมายคือทำการแจกแจงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมทั้งหมดที่อาจเกิดขึ้นหากมีการลงนามข้อตกลงทางการค้าฉบับนั้นๆ ทั้งผลกระทบเชิงบวกและผลกระทบเชิงลบ ทั้งนี้ในการศึกษาทบทวนฯ ไม่จำเป็นต้องทำการวิเคราะห์ผลกระทบทั้งหมดที่ถูกหยิบยกขึ้นมา

ข) การขอข้อมูล

- กระบวนการกำหนดขอบเขตจะดำเนินไปโดยการอาศัยความรู้จากหน่วยงานต่างๆ ที่มีความชำนาญในเรื่องต่างๆ ที่ถูกนำมาพิจารณา รวมทั้งความคิดเห็นจากสภาผู้แทนราษฎร สาธารณชนและองค์กรภาคประชาชน ตลอดจนคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะต่างๆ

- ในกรณีที่มีผลต่อกฎระเบียบข้อบังคับในระดับรัฐ ส่วนท้องถิ่น ตลอดจนชุมชนของชนเผ่าต่างๆ รัฐบาลจะทำการปรึกษาหารือกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจากแหล่งข้อมูลสำคัญอื่นๆ

2.3 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดขอบเขตการศึกษาทบทวนฯ

ก) ข้อมูลที่ต้องใช้นำมาพิจารณาในกระบวนการกำหนดขอบเขตการศึกษาทบทวนฯ ประกอบด้วยข้อมูล 3 ส่วน ดังนี้

(1) ขอบเขตและเป้าหมายของข้อตกลงฉบับนั้นๆ

(2) แนวทางต่างๆ ที่เป็นไปได้ในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของข้อตกลงฉบับดังกล่าว

(3) ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมในลักษณะต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

ข) การทำให้แน่ใจได้เกี่ยวกับขอบเขตที่แท้จริงของข้อตกลงการค้าฉบับนั้นๆ

(Ascertaining the Scope of the Proposed Trade Agreement) โดย

(1) คณะต่างๆ ที่รับผิดชอบการเจรจาควรมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน

(2) ต้องแน่ใจได้ว่าขอบเขตของการศึกษาทบทวนฯ สะท้อนถึงประเด็นสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นได้จริง

ค) การทำให้แน่ใจได้เกี่ยวกับทางเลือกต่างๆ ที่จะใช้ในการวิเคราะห์

(1) การกำหนดขอบเขตจะช่วยแจกแจงให้เห็นทางเลือกในการเจรจาหลายๆ ทาง รวมทั้ง ทางเลือกในการจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อมทั้งเชิงบวกและลบที่จะเกิดขึ้น

(2) กระบวนการกำหนดขอบเขตฯ จะช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับทางเลือกต่างๆ ทั้งนี้ทางเลือกที่ถูกนำมาพิจารณาในการศึกษาทบทวนฯ จะไม่ไปขัดขวางให้ผู้ทำการเจรจาพิจารณาทางเลือกอื่นๆ

ง) การทำให้แน่ใจได้เกี่ยวกับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

(1) เมื่อกระบวนการกำหนดขอบเขตดำเนินไปจนถึงขั้นพิจารณาจัดลำดับความสำคัญ ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมบางประเด็นบางเรื่องอาจถูกตัดออกจากการพิจารณา

(2) ผลกระทบที่สำคัญที่สุด ได้แก่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อประเทศไทย

(3) เพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด อาจทำการปรึกษาหารือกับหน่วยงานปกครองระดับอื่นๆ รวมทั้งสถาบันการศึกษาและสาธารณชนที่สนใจและมีประสบการณ์การทำงานวิเคราะห์เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการจัดทำแบบจำลองทางเทคนิคต่างๆ (modeling techniques)

2.4 การเลือกและการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

(1) รัฐบาลจะทำการเลือกและจัดลำดับประเด็นปัญหาที่มีการหยิบยกขึ้นมาและรวบรวมไว้เพื่อใช้ในการกำหนดขอบเขตของการศึกษาทบทวนฯ

(2) ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตของการศึกษาทบทวนฯ

- ความสำคัญของผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

- ประเด็นปัญหาใดประเด็นปัญหานั้นอาจมีระดับความสำคัญ

ในการพิจารณาของหน่วยงานที่แตกต่างกัน ทั้งที่เป็นหน่วยงานต่างๆ ของรัฐ ภาคสาธารณะและคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะต่างๆ

2.5 ข้อพิจารณาพิเศษเกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตการศึกษาที่เป็นผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมในระดับข้ามชาติและระดับโลก

(1) ต้องมีการแจกแจงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในระดับข้ามชาติและระดับโลก

ด้วย

(2) การจะกระทำการวิเคราะห์ผลกระทบในระดับข้ามชาติหรือระดับโลก พิจารณาจากปัจจัยต่างๆ ดังนี้

- ก) ขอบเขตและความรุนแรงของผลกระทบ
- ข) การดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประเทศไทย รวมทั้งข้อผูกพันที่ทางประเทศไทยทำไว้กับนานาชาติ โครงการความร่วมมือกับประเทศต่างๆ
- ค) ข้อมูลและเครื่องมือการวิเคราะห์เพื่อจัดการกับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นนอกประเทศไทย

2.6 การกำหนดขอบเขตการศึกษา ดำเนินการทั้งในส่วนที่เป็นผลกระทบของประเทศไทยและของประเทศคู่เจรจา

3. ผลลัพธ์ที่ได้จากขั้นตอนการกำหนดขอบเขตของการศึกษาทบทวนฯ

เมื่อได้ประเด็นสำคัญที่จะทำการวิเคราะห์แล้ว ขั้นต่อไป รัฐบาลจะวางแผนว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อไป

- เชื่อมโยงกับประเด็นการเจรจาอื่นๆ ด้วย
- กรอบระยะเวลา

6.5 กรอบการศึกษาการประเมิน

เนื้อหาสาระเชิงวิเคราะห์ของการศึกษาทบทวนฯ

1. หลักการทั่วไป

1.1 เนื่องจากข้อตกลงการค้ามีความแตกต่างหลากหลาย การศึกษาทบทวนข้อตกลงแต่ละฉบับจึงจะกำหนดระเบียบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นการเฉพาะ

1.2 การวิเคราะห์จะครอบคลุมการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานของข้อมูลและหลักการทางวิทยาศาสตร์ ประสพการณ์เดิมที่มีการรวบรวมไว้การวิเคราะห์จะประกอบด้วยทั้งส่วนที่เป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

1.3 การวิเคราะห์จะเชื่อมโยงกับบทอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการลงทุน และทรัพย์สินทางปัญญา

1.4 หน่วยงานต่างๆ จะช่วยกันแจกแจงแหล่งข้อมูลและแนวทางการวิเคราะห์ต่างๆ ที่มีอยู่ทั้งในหน่วยงานรัฐและหน่วยงานภายนอก

2. การวิเคราะห์ผลที่จะเกิดขึ้นในแง่กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

2.1 การศึกษาทบทวนจะตรวจสอบด้วยว่าข้อตกลงการค้านั้นๆ จะส่งผลหรือไม่อย่างไรต่อกฎหมายและระเบียบต่างๆ ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

2.2 ตัวอย่างของผลที่จะเกิดขึ้นต่อกฎหมายและระเบียบข้อบังคับด้านสิ่งแวดล้อมอาจิผลกระทบต่อความสามารถที่จะคงไว้ซึ่งของกฎหมายและระเบียบตลอดจนบังคับใช้กฎหมายและระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการควบคุมมลพิษ การควบคุมของเสียและวัตถุที่มีส่วนผสมของที่ออกซิกและสารพิษ การปกป้องทรัพยากรธรรมชาติ สัตว์ป่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ มาตรฐานของ

สินค้าและผลิตภัณฑ์ การควบคุมและข้อกำหนดเกี่ยวกับยาฆ่าแมลง อาหารปลอดภัยและความสามารถของภาคสาธารณะในการเข้าถึงและได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

3. การวิเคราะห์ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากแรงผลักดันทางเศรษฐกิจ

3.1 การศึกษาทบทวนฯ จะตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดจากความเปลี่ยนแปลงในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอันเป็นผลจากข้อตกลงการค้าฉบับนั้นๆ

3.2 การใช้เทคนิควิธีวิเคราะห์และการทำแบบจำลองอาจเป็นแนวทางที่มีประโยชน์ในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

3.3 การวิเคราะห์ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากข้อตกลงการค้าจะทำได้โดยการเปรียบเทียบภาพฉายอนาคตลักษณะต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ภาพฉายอนาคตผลกระทบสิ่งแวดล้อมหากมีการดำเนินการตามข้อตกลงการค้าเปรียบเทียบกับภาพฉายอนาคตในลักษณะที่หากไม่มีการดำเนินการตามข้อตกลงทางการค้า

4. แสดงแนวทางการจัดการผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

4.1. ข้อค้นพบที่สำคัญและการวิเคราะห์ที่ได้จากการทำการศึกษาทบทวนฯ จะเผยแพร่อย่างกว้างขวางให้แก่ผู้เจรจาการค้าทั้งหลาย ตลอดจนผู้กำหนดนโยบายการค้าและนโยบายสิ่งแวดล้อมในรัฐบาลไทย

4.2. หากผลการศึกษาชี้ว่ามีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมในด้านลบที่เกิดจากข้อตกลงการค้า ในการศึกษาทบทวนฯ ควรทำการวิเคราะห์แนวทางต่างๆ ที่น่าพิจารณานำมาใช้ในการจัดการลดผลกระทบเชิงลบและเพิ่มผลกระทบในทางที่เป็นคุณต่อสิ่งแวดล้อม

4.3. อาจมีการนำเสนอทางเลือกต่างๆ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อหลังการเจรจาเป็นผลสำเร็จ อาทิ การประเมินความเที่ยงตรงแม่นยำของการวิเคราะห์

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับประเภทของผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมของข้อตกลงระหว่างประเทศด้านการค้า (Types of Potential Environmental Impacts for Consideration)

ในส่วนนี้ นำเสนอแนวทางการจำแนกและรายการผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามข้อตกลงทางการค้าฉบับนั้นๆ รายการดังกล่าวนี้ทำขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบอ้างอิงเพื่อช่วยในการกำหนดขอบเขตของการศึกษาทบทวนฯ ทั้งนี้ ขอบเขตของการศึกษาทบทวนฯ นั้น จะถูกกำหนดขึ้นตามหลัก case-by-case basis และในการกำหนดขอบเขตของการศึกษาทบทวนในแต่ละกรณีนั้น ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมทั้งเชิงบวกและเชิงลบทั้งหมดจะต้องถูกนำมาพิจารณาในกระบวนการกำหนดขอบเขต ไม่ว่ามันจะมีชื่ออยู่ในรายการข้างล่างนี้หรือไม่ก็ตาม

การกำหนดขอบเขตการศึกษาทบทวนฯ มีความเกี่ยวข้องกับผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ดังนั้น ในการกำหนดขอบเขต ผู้ที่รับผิดชอบและมีความเชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจกับผู้รับผิดชอบและมีความเชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้กันอย่างสม่ำเสมอ และเช่นเดียวกัน เพื่อป้องกันผลกระทบจากข้อตกลงการค้าฉบับนั้นๆ ที่อาจเกิดขึ้นต่อกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ ว่าด้วยสิ่งแวดล้อม ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนา การจัดทำ ตลอดจนการตีความตัวบท (texts) ทางการค้าจะต้องแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้กับผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ

ผลกระทบต่อกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ตลอดจนข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม (Regulatory Effects)

1. ผลกระทบใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากข้อตกลงการค้าต่อระเบียบข้อบังคับ ข้อผูกพันตามกฎหมาย เช่น ข้อตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนผลกระทบต่อความสามารถของหน่วยงานในระดับรัฐ ระดับท้องถิ่นและชุมชนชนเผ่าในการจะดำเนินการเกี่ยวกับกฎระเบียบและการควบคุมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม
2. ผลกระทบใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากข้อตกลงการค้าต่อเครื่องมือหรือกลไกด้านนโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนข้อผูกพันต่างๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (other environmental commitments)

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ (Economic Effects)

1. ผลกระทบใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากข้อตกลงการค้าต่อสินค้าและผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิตและภาคเศรษฐกิจต่างๆ ทั้งที่เป็นผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบ ตลอดจนผลจากข้อตกลงทางการค้าที่ทำให้มีการกระจาย/แพร่หลายของผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นหรือลดลง
2. ชนิดและลักษณะของสินค้า บริการและการ distribution ที่มีการเปลี่ยนแปลง
3. การเปลี่ยนแปลงในด้านการขนส่ง ทั้งในแง่ปริมาณ รูปแบบและวิธีการ เช่น เกิดมลพิษจากการขนส่งเพิ่มขึ้นหรือลดลง เป็นต้น
4. ความเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้าง เช่น การใช้ทรัพยากรธรรมชาติมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลเพิ่มขึ้นหรือลดลง เป็นต้น
5. ผลกระทบในด้านเทคโนโลยีที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิต อาทิ มีการใช้เทคโนโลยีที่รักษาและปกป้องคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้นหรือลดน้อยลง

ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Effects)

1. Changes in level, intensity, geographic distribution and temporal scope of variables used to measure the affected environment in comparison with base values (using either base year or baseline as appropriate).
2. Interaction of trade-related impacts with other impacts on the relevant media or resources.

ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงมาตรฐาน (changes of standards) ที่เป็นผลจากผลกระทบทางเศรษฐกิจ

ผลกระทบที่ลดลงหรือเพิ่มขึ้นต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและ environmental media (Increased or Decreased Impacts on Environmental Media and Resources)

1. ผลกระทบต่อคุณภาพอากาศและชั้นบรรยากาศ รวมทั้ง อุณหภูมิ และชั้นโอโซน
2. ผลกระทบต่อคุณภาพน้ำและแหล่งน้ำสะอาด ทั้งที่เป็นน้ำผิวดินและใต้ดิน ตลอดจนคุณภาพของดิน และ soil retention
3. ผลกระทบต่อพื้นที่อนุรักษ์
4. ผลกระทบต่อสัตว์ป่าและพันธุ์พืชที่ใกล้สูญพันธุ์ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย
5. ผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพทั้งในส่วนของ marine, aquatic and terrestrial ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศน์ and the potential for invasive species to compromise such biodiversity; also ecosystem productivity and integrity, living resources and ecosystem services.
6. ผลกระทบต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพของมนุษย์ เช่น ยาฆ่าแมลงในอาหาร เพิ่มขึ้นหรือลดลง
7. ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมในระดับข้ามชาติและระดับโลก อาทิ
 - 7.1) ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อพื้นที่ที่ยังไม่อยู่ในความครอบครองหรือเป็นเขตปกครองของชาติใด เช่น แอนตาร์กติกา ชั้นบรรยากาศ อวกาศ
 - 7.2) สัตว์อพยพ (migratory species)
 - 7.3) ผลกระทบใดๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดไว้ในประชาคมโลกว่ามีมิติระดับโลกและจำเป็นต้องร่วมมือกันในระดับโลกเพื่อปกป้องรักษา
 - 7.4) ผลกระทบข้ามชาติที่เกิดขึ้นในดินแดนต่อเนื่องที่ติดกับประเทศไทย
 - 7.5) ผลกระทบต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยให้ความสำคัญ

ทั้งนี้ การวิเคราะห์ทั้ง 3 ส่วนข้างต้น จะต้องเชื่อมโยงกัน และในการวิเคราะห์จะต้องระบุประเด็น (issues) สำคัญด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในส่วนของประเทศไทยและประเทศคู่เจรจา ดังเช่นตัวอย่างของกรอบการวิเคราะห์กรณี FTA ระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา

- การจัดทำ baseline data
- การวิเคราะห์เป้าหมายที่แท้จริงของคู่เจรจา
- เนื้อหาสาระเชิงวิเคราะห์การประเมินผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6.6 การติดตามประเมินผล

- การประเมินผลกระทบล่วงหน้า (ex-ante evaluation)
- Ex-post evaluation

6.7 กลไกนำไปสู่การปฏิบัติ

1.การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation)

1.1 องค์ประกอบหลักอันหนึ่งที่ถูกกำหนดไว้แนวทางการศึกษาทบทวนฯ (Guidelines) คือการจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการศึกษาทบทวนและประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมของข้อตกลงระหว่างประเทศด้านการค้า เพื่อให้แน่ใจได้ว่าทั้งภาครัฐและภาคประชาชนต่างก็ได้รับประโยชน์จากกระบวนการพัฒนาโยบายการค้าที่มีลักษณะเปิดกว้างและทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง

1.2 นอกจากการปรึกษาหารือกับภาคประชาชน (public consultation) แล้ว จะต้องร่วมปรึกษาหารือกับคณะที่ปรึกษาชุดต่างๆ (advisory committees) และสภาผู้แทนราษฎรอย่างสม่ำเสมอ

1.3 ขั้นตอนการดำเนินการ (procedures) ของการเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมควรมีลักษณะยืดหยุ่น ไม่ควรให้เป็นภาระหนักเกินไปโดยปกติ การเปิดให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์จะใช้เวลาประมาณ 45 วัน

1.4 การเรียกร้องให้สาธารณะหรือภาคประชาชนแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ควรทำล่วงหน้าเพื่อให้ภาคประชาชนมีโอกาเตรียมและนำเสนอความคิดเห็นและข้อวิพากษ์ของตนเอง โดยที่ความคิดเห็นและข้อวิพากษ์เหล่านั้นถูกนำไปเป็นข้อพิจารณาในกระบวนการทำการศึกษาทบทวนฯ ด้วย

1.5 การทำประชาพิจารณ์ (public hearings) จะประกาศให้รู้กันโดยทั่วไปในเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง การแจ้งผ่านทางเว็บไซต์ และหนทางอื่นๆ ที่เหมาะสมและเป็นไปได้

1.6 เพื่อการดำเนินการเจรจาการค้าจะกระทำไปด้วยความโปร่งใสและเปิดกว้าง ดังนั้น จะมีการเผยแพร่ข้อมูล (sufficient information) สู่สาธารณะเพื่อให้ภาคประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายการเจรจาของประเทศไทยและกระบวนการศึกษาทบทวนฯ และเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างจริงจัง

2. ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการเผยแพร่ต่อสาธารณะและการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Notification and Participation Considerations)

ในส่วนนี้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบ (format) ขององค์ประกอบสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนตามที่แสดงไว้ใน Guidelines ทั้งนี้ ในกระบวนการเจรจาข้อตกลงแต่ละฉบับนั้นย่อมมีการกำหนดระยะเวลาของขั้นตอนการเจรจาแต่ละขั้นแตกต่างกันขึ้นกับประเภทและขอบเขตของข้อตกลงที่เสนอ ตลอดจนพลวัตของการเจรจา ด้วยเหตุนี้การดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำเอกสารศึกษาทบทวนฯ ย่อมไม่สามารถกำหนดเวลาและจำนวนที่จะประกาศให้สาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนรับทราบอย่างแน่ชัด

2.1 สิ่งที่ต้องทำเบื้องต้นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการศึกษาทบทวนด้านสิ่งแวดล้อมของข้อตกลงระหว่างประเทศด้านการค้า

1) ในกระบวนการศึกษาทบทวนผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมของข้อตกลงระหว่างประเทศด้านการค้า สาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนที่สำคัญดังที่ปรากฏข้างล่างนี้เป็นอย่างน้อย

1.1) ประกาศให้สาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนรับทราบว่าจะมีการดำเนินการศึกษาทบทวนผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมฯ

1.2) ประกาศให้สาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนรับทราบเกี่ยวกับความริเริ่มในเรื่องการจัดทำการศึกษาทบทวนทางสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ตลอดจนประกาศขอรับความคิดเห็นและข้อวิพากษ์ว่าด้วยขอบเขตของการศึกษาทบทวนทางสิ่งแวดล้อมดังกล่าวจากสาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนด้วย

1.3) ประกาศให้สาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนรับทราบว่าจะเอกสารการศึกษาทบทวนผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมฯ ฉบับร่างนั้น ได้ถูกจัดทำขึ้นเรียบร้อยแล้วและสามารถติดตามอ่านและทำการศึกษาได้ ตลอดจนประกาศขอรับความคิดเห็นและข้อวิพากษ์เกี่ยวกับจากสาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนเกี่ยวกับเอกสารฉบับร่างนี้ด้วย

1.4) ประกาศให้สาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนรับทราบว่าจะเอกสารการศึกษาทบทวนผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมฯ ฉบับสมบูรณ์นั้น ได้ถูกจัดทำขึ้นเรียบร้อยแล้วและสามารถติดตามอ่านและทำการศึกษาได้

2) รัฐบาลจะขอรับความคิดเห็นและข้อวิพากษ์จากสาธารณะเกี่ยวประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมโดยการปรึกษาหารือเป็นประจำกับสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการที่ปรึกษาคณะต่างๆ ตลอดจนสาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนที่สนใจ

2.2 แนวทางการประกาศให้สาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนรับทราบข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการศึกษาทบทวนฯ ในบางด้าน (Guidance for Particular Public Notifications) มีดังต่อไปนี้

1) ประกาศให้สาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนรับทราบว่าจะมีการดำเนินการศึกษาทบทวนผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมฯ

1.1) รัฐบาลจะประกาศให้สาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนรับทราบว่ามีการตัดสินใจที่จำดำเนินการศึกษาทบทวนผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมของการเจรจาข้อตกลงระหว่างประเทศด้านการค้าฉบับหนึ่งฉบับใด

2) ประกาศให้สาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนรับทราบเกี่ยวกับความริเริ่มในเรื่องการจัดทำการศึกษาทบทวนทางสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ตลอดจนประกาศขอรับความคิดเห็นและข้อวิพากษ์ว่าด้วยขอบเขตของการศึกษาทบทวนทางสิ่งแวดล้อมดังกล่าว จากสาธารณชนและองค์กรภาคประชาชน

2.1) ข้อมูลสารสนเทศของประกาศดังกล่าว ต้องประกอบด้วยรายละเอียดด้านต่างๆ ดังนี้

- ก) เป้าหมายสำคัญของการเจรจาของประเทศไทย
- ข) หัวข้อและประเด็นต่างๆ ที่คาดว่าจะถูกนำขึ้นมาพิจารณาในการเจรจา
- ค) รายชื่อประเทศที่คาดว่าจะเข้าร่วมเป็นคู่สัญญา
- ง) เศรษฐกิจของประเทศไทยในภาคใดบ้างที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ (หากรู้)
- จ) ประเด็นด้านผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่ถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณา โดยกระบวนการของรัฐบาลหรือได้รับข้อมูลจากสาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนแล้วแล้วก่อนหน้านี้

2.2) อาจขอรับความคิดเห็นและข้อวิพากษ์เพิ่มเติมจากสาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนเกี่ยวกับขอบเขตของการศึกษาทบทวนฯ เพิ่มเติม หากมีข้อมูลใหม่ๆ เกิดขึ้นและหรือเป้าหมายของการเจรจาเปลี่ยนแปลงไป

3) ประกาศให้สาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนรับทราบว่าเอกสารการศึกษาทบทวนผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมฯ ฉบับร่างนั้น ได้ถูกจัดทำขึ้นเรียบร้อยแล้วและพร้อมจะเผยแพร่ ตลอดจนประกาศขอรับความคิดเห็นและข้อวิพากษ์เกี่ยวกับจากสาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนเกี่ยวกับเอกสารฉบับร่างนี้

3.1) การประกาศดังกล่าวนี้จะทำโดยลงแจ้งไว้ในเอกสาร และเว็บไซต์ของหน่วยงานราชการ

4) ประกาศให้สาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนรับทราบว่าเอกสารการศึกษาทบทวนผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมฯ ฉบับสมบูรณ์นั้น ได้ถูกจัดทำขึ้นเรียบร้อยแล้ว และพร้อมเผยแพร่ ซึ่งการประกาศดังกล่าวนี้จะทำโดยลงแจ้งไว้ในเอกสาร และเว็บไซต์ของหน่วยงานราชการ

5) ประกาศให้สาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนรับทราบว่าสามารถค้นคว้าความคิดเห็นและข้อวิพากษ์ของสาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องที่ได้รับในระหว่างกระบวนการศึกษา

5.1) ต้องประกาศให้สาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนรับทราบว่าความคิดเห็นและข้อวิพากษ์จากสาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนที่รวบรวมได้ในการทำการศึกษาทบทวนดังกล่าว ตลอดจนเอกสารรายงานการศึกษาทบทวนฉบับร่าง สามารถค้นคว้าและทำการศึกษาได้ที่ห้องสมุดของหน่วยงานภาครัฐ

6) การทบทวนและแก้ไขสาระสำคัญของ Guidelines (Revision of Guidelines)

6.1) หากรัฐบาลพิจารณาเห็นควรให้มีการทบทวน เปลี่ยนแปลงแก้ไขสาระสำคัญของเอกสาร Guidelines จะประกาศให้สาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนได้รับรู้ว่าจะมีการทบทวนแก้ไขดังกล่าว ตลอดจนจะให้โอกาสสาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและนำเสนอข้อวิพากษ์เกี่ยวกับการทบทวนและแก้ไขเอกสาร Guidelines ดังกล่าวนี้อย่าง

- กระบวนการเริ่มต้น และสิ้นสุดที่ใคร และกลไกการบริหารที่เกี่ยวข้อง
การรวบรวมและจัดทำเอกสารกระบวนการการทำงานการศึกษาทบทวนฯ (Documentation of the Environmental Review Process)

1. หลักการทั่วไป

1) การรวบรวมและจัดทำเอกสารกระบวนการการศึกษาทบทวนฯ มีความสำคัญ กล่าวคือเพื่อช่วยบันทึกกระบวนการศึกษาฯ และช่วยให้คำอธิบายถึงเหตุผลที่มาที่ไปของข้อสรุปที่ได้ การรวบรวมและจัดทำเอกสารจะช่วยผนวกข้อพิจารณาด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไว้ในท่าทีการเจรจา เพื่อเป้าหมายดังกล่าวนี้ ร่างเอกสาร ควบคู่ไปกับบันทึกความคิดเห็นและข้อวิพากษ์ของสาธารณะจะถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อให้ข้อมูลเข้าสู่กระบวนการเจรจา

2) นอกจากเพื่อให้ข้อมูลแก่สาธารณะ เอกสารการศึกษาทบทวนฯ ฉบับสมบูรณ์ยังเป็นแหล่งอ้างอิงให้กับการศึกษาทบทวนฯ ที่อาจมีการจัดทำขึ้นอีกในอนาคตต่อไป เพื่อใช้เป็นบทเรียน

3) เพื่อให้ข้อพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมถูกนำเข้าสู่การพิจารณาการคำ ขั้นตอนการศึกษาและผลงานการศึกษาที่ได้รับควรถูกจัดทำขึ้นล่วงหน้าเพื่อให้ผู้เจรจาได้ใช้ประโยชน์จากเอกสารดังกล่าวในการพัฒนาท่าทีของการเจรจา

4) การจัดทำร่างเอกสารและเอกสารฉบับสมบูรณ์เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะจำเป็นต้องคำนึงถึงการรักษาความลับด้วย

2. เอกสารการศึกษาทบทวนทางสิ่งแวดล้อมของข้อตกลงระหว่างประเทศด้านการค้า

1) ทั้งกระบวนการและรายงาน (ทั้งเนื้อหาและรูปแบบ) ต้องสอดคล้องกัน (ตามที่นำเสนอไว้ใน ภาคผนวก)

2) เอกสารการศึกษาทบทวนฯ ทุกชิ้นเขียนด้วยภาษาเรียบง่าย ระบุเหตุผลเบื้องต้นของการทำการศึกษาทบทวนฯ รวมทั้งระเบียบวิธีการดำเนินการและการวิเคราะห์ที่ถูกเลือกมาใช้ในการทำงาน ตลอดจนในเอกสารรายงานจะต้องมีส่วนที่เป็นรายงานสรุปประเด็นสำคัญที่เป็นความคิดเห็นและข้อวิพากษ์ที่ถูกหยิบยกขึ้นมาโดยสาธารณะชนและองค์กรภาคประชาชน

3) เอกสารรายงานการศึกษาทบทวนฯ จะต้องถูกจัดเตรียมและแจกจ่ายให้แก่สาธารณะชนและองค์กรภาคประชาชนด้วย เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อวิพากษ์ อย่างไรก็ตาม ในกรณีไม่ปกติ เช่น กำหนดการการเจรจาเร่งรัดมากเกินไปจนไม่อาจผลิตเอกสารดังกล่าวได้ทัน เอกสารรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์จะต้องถูกเผยแพร่ต่อสาธารณะอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้หลังจากที่ได้การเจรจาตกลงการค้านั้นได้ข้อสรุป

4) ในช่วงการเจรจา ประเด็นปัญหาและแนวทางการจัดการปัญหาที่เกี่ยวกับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมอาจมีสาระสำคัญแตกต่างไปจากที่ถูกวิเคราะห์ไว้ในรายงาน ในกรณีเช่นนี้ จะต้องเตรียมการจัดทำเอกสารรายงานการศึกษาทบทวนฯ ฉบับแก้ไข (an amended ER document) และเผยแพร่ต่อสาธารณะ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่สำนักผู้แทนทางการค้าประเทศไทย โดยกระบวนการของคณะกรรมการระดับเจ้าหน้าที่ว่าด้วยนโยบายการค้าพิจารณาว่าเหมาะสม

โครงสร้างและเนื้อหาของเอกสารรายงานการศึกษาทบทวนฯ (Structure and Content of Environmental Review Documents)

โครงสร้างและเนื้อหาของเอกสารรายงานการศึกษาทบทวนฯ ตามที่แสดงรายละเอียดไว้ในภาคผนวกนี้ หากจำเป็น เช่น มีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการรักษาความลับ (confidentiality) หรือมีการเร่งกำหนดเวลาของการเจรจา อาจปรับเปลี่ยนได้

โดยทั่วไป เอกสารรายงานการศึกษาทบทวนฯ จะประกอบด้วยส่วนต่างๆ 7 ส่วน ดังต่อไปนี้

- 1) บทสรุป
- 2) สารบัญ

- 3) เป้าหมายของประเทศไทยในการทำข้อตกลงฉบับนั้นๆ
- 4) ขอบเขตของการศึกษาทบทวน
- 5) การวิเคราะห์
- 6) ข้อค้นพบและข้อสรุป
- 7) ภาคผนวก

แนวทางการจัดทำเอกสารส่วนที่สำคัญ

1) บทสรุป ในส่วนนี้ควรนำเสนอภาพรวมของเป้าหมายและความเป็นมาของการเจรจาข้อตกลงระหว่างประเทศด้านการค้าฉบับนั้นๆ โดยเน้นถึงผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจากการดำเนินการตามข้อตกลงดังกล่าวหากการเจรจาบรรลุผลสำเร็จ

2) ขอบเขตของการศึกษาทบทวน ในส่วนนี้ควรอธิบายถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม สำคัญ รวมทั้งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติต่างๆ ไม่ควรรวมผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นไว้ทั้งหมดแต่ควรนำเสนอประเด็นที่สำคัญที่ควรทำการวิเคราะห์ และควรนำเสนอเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดประเด็นที่ไม่ถูกนำเสนอไว้ด้วย

3) การวิเคราะห์ ควรอธิบายถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นผลกระทบในเชิงบวกเชิงลบและผลกระทบแฝงที่อาจเกิดขึ้นจากทางเลือกหรือแนวทางต่างๆ ที่จะถูกนำไปใช้ในการเจรจา (options) โดยอาจเปรียบเทียบโดยการฉายภาพอนาคต (scenario) หากไม่มีการทำข้อตกลงดังกล่าว ควรกล่าวถึงระเบียบวิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบของข้อตกลงทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจรวมถึงสมมติฐานต่างๆ ที่ตั้งขึ้นและความไม่แน่นอนในเรื่องข้อมูลและระเบียบวิธี (uncertainties in the data and methodology) [ทั้งนี้ รายละเอียดของระเบียบวิธีที่ใช้วิเคราะห์ควรนำเสนอไว้ในภาคผนวก] นอกจากนั้น ควรนำเสนอข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นแนวทางการแก้ไขผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมเชิงลบที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นแนวทางหรือทางเลือกที่ช่วยผลักดันให้ข้อตกลงการค้าฉบับนั้นๆ ก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อม

4) ข้อสรุป นำเสนอผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางต่างๆ ที่สามารถใช้แก้ปัญหา เนื้อหาในส่วนนี้ควรกล่าวถึงข้อเสนอแนะให้มีการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่ควรกระทำหลังจากการเจรจาข้อตกลงบรรลุผลสำเร็จ

5) ภาคผนวก ลักษณะและจำนวนของภาคผนวกแตกต่างกันไปตามข้อตกลงแต่ละฉบับที่ทำการเจรจาและทำการการศึกษาทบทวน แต่อย่างน้อย ควรมีการนำเสนอประเด็นสำคัญที่ถูกหยิบยกขึ้นมาจากสาธารณชนและองค์กรภาคประชาชนในระหว่างทำการการศึกษาทบทวนบรรจุไว้ในส่วนภาคผนวกนี้ด้วย ทั้งในเอกสารรายงานฉบับร่างและฉบับสมบูรณ์

6.8 ข้อเสนอ

ข้อพิจารณาทางด้านการบริหาร (Administrative Considerations)

1. บทบาทและความรับผิดชอบ

- 1) รัฐบาลจะร่วมกันควบคุมดูแลการดำเนินการต่างๆ ตามเอกสารแนทางนี้
- 2) การกำหนดให้การเขียนรายงานการศึกษาทบทวนฯ ถือเป็นพันธกิจที่รัฐบาลจะเริ่มกระบวนการที่เรียกว่ากระบวนการของคณะกรรมการระดับเจ้าหน้าที่ว่าด้วยนโยบายการค้า เพื่อพิจารณาถึงผลกระทบของข้อตกลงการค้าฉบับนั้นๆ โดยการริเริ่มนี้จะกระทำอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ทันทีที่มีการพิจารณาเกี่ยวกับข้อตกลงฉบับนั้นๆ
- 3) การตัดสินใจจะมีการดำเนินการศึกษาทบทวนฯ ต่อไปหรือไม่นั้น จะระบุไว้ในรายงานของคณะกรรมการระดับเจ้าหน้าที่ว่าด้วยนโยบายการค้าที่ใช้เป็นจุดเริ่มต้นของการเจรจา (initiating negotiations) โดยรายงานดังกล่าวกล่าวถึงข้อถกเถียงต่างๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในขั้นแรกๆ ตลอดจนข้อเสนอแนะว่าจะจัดการกับปัญหาดังกล่าวอย่างไร ทั้งนี้ ในเอกสารอาจบรรจุข้อมูลเกี่ยวกับข้อค้นพบต่างๆ ของการศึกษาทบทวนฯ และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เคยมีการทำไว้ก่อนหน้านี้ด้วย
- 4) ตัวแทนรัฐบาลจะดำเนินการศึกษาทบทวนฯ โดย จะทำหน้าที่วิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะประกอบขึ้นด้วยสมาชิกซึ่งมีที่มาจากหลากหลายหน่วยงาน อย่างน้อยที่สุดจากหน่วยงานที่มีความชำนาญในเรื่องการวิเคราะห์ประเมินด้านเศรษฐกิจและการวิเคราะห์ประเมินด้านสิ่งแวดล้อม
- 5) ตัวแทนรัฐบาลจะร่วมปรึกษาหารือกันกับกระทรวงตั้งแต่มีการเริ่มทำการศึกษาทบทวนโดยร่วมกับหน่วยงานที่มีความชำนาญในเรื่องสิ่งแวดล้อมจะมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการศึกษาทบทวนฯ ในขณะที่หน่วยงานที่ชำนาญด้านเศรษฐกิจก็จะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการแจกแจงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นจากข้อตกลงฉบับนั้นๆ
- 6) ประสิทธิภาพของการดำเนินการตามเอกสารแนทางนี้ จะเกิดขึ้นหรือไม่ก็น้อยเพียงใดขึ้นกับทรัพยากรในการทำงานและการที่หน่วยงานทั้งหมดที่มีความชำนาญเข้าร่วมทำงานกันอย่างเต็มที่

2. การดำเนินงานและการกำกับดูแล

รัฐบาลจะร่วมกันดูแลการดำเนินการตามเอกสารแนทางนี้ รวมทั้งจัดให้มีการทบทวนและรายงานความคืบหน้าเป็นระยะๆ ตามความเหมาะสม

- ข้อเสนอเชิงนโยบาย
- ข้อเสนออื่น ๆ

6.9 ภาคผนวก

- list ภาคีที่เกี่ยวข้อง (ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน)

1. ตัวแทนจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ตัวแทนจากกระทรวงพาณิชย์ และผู้เข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาการจัดทำเอกสารแนวทางที่อยู่ในคณะกรรมการระดับเจ้าหน้าที่ว่าด้วยนโยบายการค้า (Participants in the Trade Policy Staff Committee Process for Purposes of the Guidelines)
3. ตัวแทนจากกระทรวงอุตสาหกรรม
4. ตัวแทนจากกระทรวงต่างประเทศ
5. องค์การพัฒนาเอกชน
6. นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐศาสตร์ และสังคม

6.10 ข้อเสนอ